

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

1. א. ובעל מום הינא איקרי טמא דתניא.....
2. ב. העופות והעצים והלבונה וכלי שרת שנטמאו אין להן פדיון שלא נאמר פדיון אלא בבהמה.....
3. ג. חיבת הקודש משהו להו אוכלא.....
4. ד. דעצים כמה דלא משפי להו לגזירין לא מיתכשרי לבונה נמי כמה דלא קידשה בכלי שרת לא מיתכשרה כלי שרת נמי הואיל ואית להו טהרה במקוה.....
4. ה. כל עין שנמצא בו תולעת פסול לגבי מזבח.....
5. ו. המתפס תמימים לבדק הבית אין פודין אותן אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם.....
6. ז. כולן טמאין נפדין טהורין אין נפדין הוין מעשירית האיפה של מנחת חוטא שהרי אמרה תורה מחטאתו על חטאתו.....
8. ח. הערלה וכלאי הכרם ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפורי מצורע ופטר חמור ובשר בחלב כולם מטמאין טומאת אוכלין.....
9. ט. פרה מטמאה טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר.....
10. י. פרה נפדית על גב מערכתה ... שאם מצא אחרת נאה הימנה מצוה לפדותה..
11. יא. והא פיגל בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים מצוה למיזרקיה.....

דף קא.

א. ובעל מום הינא איקרי טמא דתניא

כבר התבאר לעיל דף פה: שהמקדיש או מנסך יין¹ פסול או המקדיש מקטיר או קומץ סלת או שמן פסול למזבח, הרי הדבר ספק אם דומים לבעל מום

¹ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ו הלכה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בבהמה ולוקה או אינן כבעל מום², לפיכך אינו לוקה ומכין אותו מכת מרדות.

ב. העופות והעצים והלבונה וכלי שרת שנטמאו אין להן פדיון שלא נאמר פדיון אלא בבהמה

כבר התבאר לעיל דף ק: שהסולת והייזן³ והשמן והלבונה, שהתקדשו בכלי שרת והעופות והעצים⁴ וכלי שרת⁵ שנפסלו, או שנטמאו אין פודין אותן שנאמר⁶ (ויקרא כז פסוק יא יב) וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה לְפָנַי הַכֹּהֵן. וְהֶעֱרִיף

² ודע שכל הבעיות ראיתי דלא נקטו בגמרא אלא המקדיש ולא ידעתי למה לא נקטו נמי המקטיר דאי אמרינן דחשיב כבעל מום פשיטא דחייב על ההקטרה נמי דומיא דבעל מום ואפשר דלאו דוקא המקדיש אלא דתחילת האיסור נקטו וה"ה לאידך ולעולם דאת"ל דחשיב כבעל מום חייב ג"כ על ההקטרה. וראיתי לתוס' בפ"ו דיומא עלה ס"ג ד"ה זריקה שכתבו דהא דמיבעיא פרק כל קרבנות אי לוקה משום בעלי מומין בסולת שהתליע מצינו למימר דהיינו דוקא במקדיש אבל קמיצה לא אי נמי היא לרבנן דרבי יוסי בר יהודה ועיין היטב בדבריהם שיש ללמוד למה שנסתפקנו. עוד כתבו שם באותו דיבור דמנסך מים לא אשכחן שילקה עליהם משום בעל מום יע"ש. ועיין הר המוריה.

³ רמב"ם שם ו הלכה ד ה

⁴ בטמאים בלא"ה אין נפדין דכטהורים דמו כדלהלן, אך עצים ששנפסלו שהתליעו אחר שהוקדשו למרות שאינן אלא קדושת דמים אינו נפדה שאינם בהעמדה והערכה, אך פשמות הסוגיא שבנפסלו גם כלי שרת ולבונה יש להם פדיון וצ"ע זבח תודה מת. ד"ה שלא נאמר

⁵ בגמרא אמר טעמא, דכלי שרת הואיל ואית להו טהרה במקוה כטהורין דמי, ואינן נפדין, ומסיק לשמואל דטהורין נפדין הכא משום דלא שכיחי, וגזרו חכמים דילמא יפדה אותן כשהם טהורים יעו"ש, וא"כ כלי שרת מן התורה יש להן פדייה, וצ"ע לפ"ז מש"כ רבינו בהלכות מעילה פ"ו ה"ה, ויראה לי שדין המנחות והנסכים וכלי שרת כו' בדין הבהמה, שכולן קדושת הגוף, ורבנן בתוס' (שם ק' ע"ב ד"ה וכלי שרת) פירשו כיון דמדרבנן אין להם פדייה תו יש מועל אחר מועל, וזה יפלא. ולכן נ"ל דכמו דמנחות ונסכים דשקיל ומרי תלמודא הוא כשנתקדשו בכלי אין להם דין פדיה, דקדושת הגוף איכא בהו, רק כל הפלפול עד שלא נתקדשו בכלי שרת, דקדושת דמים נחית בהו, רק משום דלא שכיחי אמרו רבנן דלא ליפרוק, וכמפורש בגמרא ובדברי רבינו כאן, כן הך דכלי שרת מיירי כשעדיין לא נעבד בהן עבודה, אבל נעבד בהן עבודה דאמרו בשבועות (ט"ז ע"א) ובסנהדרין (ט"ז ע"ב) אותם במשיחה ולדורות בעבודה, כמו כלים שנמשחו לא נחית מנהון קדושתן, וקדושתן קדושת הגוף, כן כלים לדורות דעבודה מקדשתן נחית בהו קדושת הגוף ואין להם פדיון, ולכך יש בהם מועל אחר מועל, כיון דמה"ת אין להם פדיון, וקודם שנעבד בהן עבודה דמדרבנן לא נפדין ודאי אם מעל בהן יצאו מידי מעילה דבר תורה, דעל זה לא שייך לגזור, ואפשר דיצאו לחולין, וחכמים לא גזרו בזה דילמא יפדה אותן כשהן טהורים וכשרים, משום דלמעול לא שכיחא. או"ש שם.

⁶ משמשע דמדאורייתא הוא. זבח תודה מת. ד"ה שנטמאו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

הפיתן אתה וגו', כל שקדוש בקדושת הגוף וישנו בהעמדה נערך ואלו אינן בכלל העמדה⁷, לפיכך אין נפדין לעולם.

ג. חיבת הקודש משובה להו אוכלא

כבר התבאר במסכת זבחים דף לד. שמעלה יתירה⁸ עשו חכמים⁹ בקדשים, שהעצים והלבונה אף ע"פ שאינן אוכלין, הרי הן מתטמאין כאוכל לענין הקרבנות ויפסלו העצים והלבונה בטומאה זו למזבח ואין מקריבין אותן. וי"א¹⁰ שזהו רק משעת ההקדש אך לאחר שנתקדשו בכלי שרת חיבת הקודש מכשרתן להתחייב עליהם מלקות מדאורייתא. וי"א¹¹ שטומאתן מן

⁷ וצ"ע דהא בתו"כ שם נפקא לה מדכתיב והעמיד את הבהמה לפני הכהן בהמה נפדית ואין העופות והעצים והלבונה ובלי שרת נפדים עכ"ל וכ"מ מלשון משנתנו במנחות שם דאיתא התם וז"ל שלא נאמר פדיון אלא בבהמה יעו"ש ושם ק"א א'. ועוד יקשה לדידה הא בעופות מצינו העמדה שיכולים לעמוד ועיין תמורה ל"ג א' ובכורות י"ד ב' דלוי ס"ל דהכל היו בכלל העמדה והערכה ואפילו היות ואפילו עופות יעו"ש היטיב אלמא דישנם בהעמדה שוב ראיתי בתוס' יום טוב בד"ה שלא נאמר וכו' שכתב לתמוה על רבינו בזה וכתב ע"ז ואפשר לי לומר דניחא ליה למנקט דרשא ממקרא הכולל לכולם לעופות ואינך עכ"ל וזה תימה בעיני הא לעופות אין טעם זה נכון כלל. ולכן נ"ל כי דעת רבינו שזה פשיטא טעם על העופות דלא כתיב רק בהמה והעמיד את הבהמה אבל לא נימא כיון דלא כתיב בהמה רק לגבי העמדה ולא לגבי הערכה הו"א דלהקל אתי וה"ק בהמה צריכה העמדה ולא עופות ושאר דברים לכן נקט רבינו כיון דשאר דברים אינם בהעמדה ממילא אינם בכלל הערכה ואולי לזה כוונת התוס' יום טוב. ועי' בפ"י רבינו במשניות פ"ו דכריתות יעו"ש היטיב. הר המוריה שם.

⁸ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ו הלכה ח

⁹ זהו לשון הרמב"ם וכתב בכס"מ שכונתו שהיא מעלה מדרבנן וכן דעת רש"י בפסחים דף לה. וכ"כ המל"מ בדעת רבינו, ובלח"מ הקשה שבהלכות פסולי המוקדשין פרק יח הלכה יב כתב רבינו להדיא האוכל כוית מלבנות המנחה שנממאת אחר שנתקדשה בכלי לוקה, בס' תפארת יעקב על חולין בדרף ל"ז כתב זה דכונת הרמב"ם שהמנחה נטמאה וממילא נפסלה הלבונה שנתקדשה בכלי עם המנחה ובוזה גלי קרא דהלבונה נחשבת כאוכל וחייב האוכלה, וכ"כ במעשה רקח אך עיין אבהא"ז שהקשה עליו דא"כ לא הוי ללקות משום והבשר אשר יגע

¹⁰ עיין אבהא"ז שם שחילק דקודם קידוש כלי הוי דרבנן ומעמא משום דקרא דוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל קיי"ל בזבחים דף ל"ד כרבא דהוא דוקא לאחר זריקה ואמר שם דמה דמרבין לרבות עצים ולבונה הוא כשקדשו בכלי דנעשה כמו שקרבו מתיריו, ואף דבשר שנממא קודם זריקה ואכל לאחר זריקה חייב כדתניא במנחות דף כ"ה ע"ב מ"מ עצים ולבונה דמרבין מהך קרא לדין טומאה אמרינן דלא איתרבו אלא דומיא דוהבשר דהוי כבר לאחר זריקה, וגבי עצים ולבונה אחר קדוש כלי, ולפי"ז נוכל לומר דכאן מיירי לפני קדוש כלי. וכ"כ ערוך השולחן העתיד הלכות איסורי מזבח סימן ס סעיף כא דוודאי לאחר שנתקדשו בכלי שרת מטמאים מדאורייתא מפני חיבת הקדש, כדאמרינן בחולין (לו, ב): חיבת הקדש דמכשרת מדאורייתא מנלן, ומסיק מכל מהור יאכל בשר לרבות עצים ולבונה, והא דמעלה דרבנן זהו משעת ההקדש גם קודם שנתקדשו בכלי שרת.

¹¹ כ"ד תוס' כאן ד"ה ואפילו הכי רבינהו קרא וכן כתב הלח"מ בדעת הרמב"ם למרות שכתב מעלה עשו חכמים. ועיין מעשה רקח שהקשה עליו "אך קשה לי על דבריו דע"כ הך טומאה דעצים ולבונה אינה אלא מכח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

התורה שנאמר (שם) וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִנַּע בְּכָל טָמֵא לְרַבּוֹת עֲצִים וּלְבוֹנָה, לְמִירוֹת שְׂאִינָם בְּנֵי אֲכִילָה.

**ד. דעצים כמה דלא משפי להו לגזירין לא מיתכשרי לבונה
נמי כמה דלא קידשה בכלי שרת לא מיתכשרה כלי שרת
נמי הואיל ואית להו טהרה במקוה**

עצים מוקדשין¹² קודם ששיפן שיהיו ראויין לגזירין למערכה, וכן לבונה קודם שנתקדשה בכלי שרת אינם מוכשרין לקבל טומאה¹³, ולכן אע"ג שנטמאו כטהורין הם ואינם נפדין, אך אם נפסלו, יתבאר להן שיש להם פדיון, וכן כלי שרת¹⁴ שנטמאו אין להם פדיון מכיון שיכול טהרם במקוה כטהורים הם.

ה. כל עץ שנמצא בו תולעת פסול לגבי מזבח

כבר התבאר לעיל דף פה. שכשם שמצוה להיות¹⁵ כל קרבן תמים ונבחר כך עצי המערכה לא יהיו אלא נבחרים ולא יהיה בהם תולעת, וכל עץ שהתליע כשהוא לח פסול למזבח¹⁶, התליע יבש גורר את המקום שהתליע.

דחיבת הקדש דמשהו להו אוכלה וכדאיתא במנחות דף ק"א ובסוף פ"י דטומאת אוכלין פסק רבינו להדיא דחיבת הקדש אינה אלא מדבריהם ואף שהראב"ד ז"ל השינו שם שהיא מה"ת הרי מרן ז"ל הליץ על רבינו דאינה אלא מדבריהם" ועיין מרכבת המשנה (העלמא) הלכות שאר אבות הטומאה פרק יא הלכה ו שכתב שכונת רבינו שלטמא אחרים אינו אלא מעלה דרבנן אבל פסול גופם דאורייתא הוא ולהכי לוקה.

¹² תורת הקדשים מה: אות ד ה

¹³ לתוס' מקבלים טומאה מדרבנן ולרש"י אין מקבלים טומאה כלל.

¹⁴ בתורת הקדשים כתב שם שאינם אלא קדושת דמים ועיין או"ש מובא לעיל שלאחר שנשתמשו בהם נתקדשו בקדושת הגוף ואין בהם מדאורייתא פדיון.

¹⁵ רמב"ם שם ושם הלכה ב

¹⁶ נראה דמעם הדבר מפני שהעצים נקראו קרבן. מעשה רקח שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

והמקדיש עצים פסולים למזבח, הרי הדבר ספק אם דומים לבעל מום כבהמה¹⁷ ולוקה או אינן כבעל מום, לפיכך אינו לוקה ומכין אותו מכת מרדות. וי"א¹⁸ שאינם כבעל מום ואינו לוקה מכת מרדות.

ו. המתפיש תמימים לבדק הבית אין פודין אותו אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם

אסור להקדיש תמימין לבדק הבית¹⁹, והמקדיש בהמה²⁰ טהורה תמימה לבדק הבית, אף על פי שעבר על עשה מה שעשה עשוי וחלה קדושה עליה ונפדית כשהיא תמימה, ומעריך אותה הכהן בדמיה, והדמים יפלו לבדק הבית.

ואין הפודה אותה פודה אלא על מנת להקריבה למזבח למה שהיא ראויה, שכל דבר הראוי למזבח אינו יוצא²¹ מידי מזבח לעולם²².

¹⁷ ראיתי לתוס' בפרק כל קרבנות הציבור (דף פ"ה) שכתבו דבעיא דעצים היא אליבא דרבי דאמר בפרק הקומץ דעצים קרבן גמור הם ושייך בהם לא תקריבו ע"כ. והנה כפי דברי התוס' לדין דלא קי"ל כרבי אין כאן מקום לספק בעצים אם לוקין עליהם משום בעל מום אך רבינו דפסק כרבנן דפליגי עליה דרבי והביא כאן בעיא דעצים נראה דס"ל דבעיא דרבא היא אף לרבנן דדוחק הוא לומר דבעיא דרבא היא דלא כהלכתא ומה גם שמדברי התוס' בפרק הקומץ (דף כ') נראה דאף לרבנן עצים הוו קרבן וכדכתיב על קרבן העצים יע"ש. מל"מ שם

¹⁸ תוס' כאן

¹⁹ שנאמר ושור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אותו, מפי השמועה למדו נדבה לבדק הבית, וכן הדברים מראין שאינה אלא קדושת דמים, שאין מקריבין בעל מום למזבח שנאמר אותו ואתה עושה נדבה לבדק הבית ואין אתה עושה תמימים נדבה לבדק הבית ולא הבא מכלל עשה כעשה הוא.

²⁰ רמב"ם הלכות ערכין וחרמין פרק ה הלכה ה

²¹ יש להסתפק בדין זה שכל דבר הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם אם הוא מן התורה או מדרבנן. והנה מ"ש בדין ז' ועל זה נאמר ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה' כו' נראה דס"ל שהוא מן התורה ויש לתמוה דמסוגיא דפ' המנחות (דף ק"א) מוכח בהדיא דזה אינו אלא מדרבנן משום מומין דפסלי בבהמה דאפילו בדוקין שבעין פסיל מש"ה גזרו רבנן שלא יהיו נפדין כי אם למזבח וכן כתבו התוס' בפ"ו דזבחים (דף נ"ט) דדין זה הוא מדרבנן והביאו ראיה זו שכתבנו. מל"מ שם. ועיין שער המלך שם ולע"ד נראה דל"ק שמה שאמרו בגמ' דטעמא משום מומין הפוסלין בבהמה היינו אליבא דשמואל דמנחות ונסכי' אפי' טהורין נפדין אמנם לרב כהנא ור"א דס"ל דמנחות ונסכים טמאין נפדין טהורין אין נפדין ע"כ דטעמא דמקדיש תמימים לבד"ה דאין פודין לאו משום מומין הפוסלין הוא שהרי מנחות ונסכים אף על גב דשכיחי אפי"ה קאמר דאין פודין וכיון שרבי' פסק בפ"ו מה' הנוצר כרב כהנא ור"א משו"ה ס"ל דה"ט משום קרא דכתיב וכל בהמה אשר יקריבו וה"ה לכל דבר הראוי למזבח.

²² עיין מל"מ שם שהביא מהתוס' בפרק פרת חטאת (דף קי"ג) שהקשו לרש"י דרצה לומר דכי ממעטינן קדשי בדק הבית הוא אפי' בתמימים והביא ראיה מפרת חטאת שהיא תמימה ונתמעטה לפי שאינה ראויה לבא אל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ז. כולן טמאין נפדין טהורין אין נפדין חוץ מעשירית האיפה של מנחת חוטא שהרי אמרה תורה מחטאתו על חטאתו

מה שהתבאר שהסולת והיין²³ והשמן והלבונה, והעופות והעצים וכלי שרת שנפסלו או שנטמאו אין פודין אותן.

אולם עופות²⁴ שנפל בהם מום קודם שהוקדשו נפדין, שאין בהם קדושת הגוף.

אהל מועד ועל זה הקישו עליו דאינה ראייה דשאני מתפס תמימים דאמרינן בסוף תמורה דכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם ע"כ. ולפי מ"ש שדין זה אינו אלא מדרבנן לא ידעתי מה הקישו לרש"י דס"ל דקרא מיעט אף התמימים דומיא דפרת הטאת. ואם כוונתם דאף בלא בקיאות זה עדיין יש לחלק בין פרת הטאת לקדשי בדק הבית התמימים מכל מקום הבקיאות שהביאו לא ידעתי לאיזה תכלית הוא.

²³ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ו הלכה ד ה

²⁴ והנה בהא דעופות כתב תוס' שם בד"ה העופות וז"ל בשקדם הקדישן למומן מיירי אבל קדם מומן להקדישן נפדין והנה בתמורה לג. פירש"י דמיירי באוויזין ותרנגולים יעו"ש וכ"כ שם התוס' בד"ה אפילו היה וכו' יעו"ש היטיב אמנם בתוספתא פי"ב שם איתא וז"ל המקדיש את העוף ונולד בו מום יש לו פדיון הקדישו בע"מ אין לו פדיון אין לך שטעון פדיון אלא בהמה בלבד עכ"ל ועל כרחק ט"ס הוא וצ"ל להיפך ונולד בו מום אין לו פדיון הקדישו בע"מ יש לו פדיון אין לך שמועיל פדיון וכו' וכ"כ המפרש שם. אמנם בלא"ה דברי התוס' מיושבים היטיב דלענין זה שוה בע"מ מעיקרו לדבר שאין כיוצא בו קרב ע"ג המזבח שא"צ העמדה והערכה כלל. הר המוריה שם. וכ"כ בזבח תודה שם ד"ה העופות ובתורת הקדשים אות ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

במה דברים אמורים בשנפסלו או שנטמאו אחר שנתקדשו בכלי שרת²⁵. אבל קודם שיתקדשו בכלי²⁶ אם נטמאו או נפסלו פודין אותן, שאין בהם אלא קדושת דמים ולא קדושת הגוף, מלבד הלבונה ועצים שאם נטמאו²⁷ אין פודין אותם כמבואר לעיל שהרי הם כטהורים²⁸. ועצים שנטמאו אחר ששיפן שיהיו ראויין לגזירין חיבת הקדש מכשרתן לקבל טומאה ויש להם פדיון²⁹.

²⁵ הלח"מ דייק וכתב "משמע דאכולהו קאי ואפילו עצים ולבונה ואפילו בעצים שייך קידוש כלי דבפרק כל הפסולין (דף ל"ד ע"א) אמרו והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה הכא במאי עסקינן שקדשו בכלי משמע דשייך קידוש כלי בהן וא"כ כיון דהכל תלוי בקידוש כלי א"כ למה בריש פרק המנחות והנסכים חילקו בין מנחות ונסכים שנטמאו קודם קידוש כלי לאחר קידוש כלי דקודם קידוש יש להם פדיון ואחר קידוש לא ובסיפא דמתני' גבי עופות עצים ולבונה וכלי שרת כתבו סתם אין להם פדיון והיה להם לחלק בעצים ולבונה בין קודם קידוש לאחר קידוש וליתנינהו ברישא", אולם עיין במעשה רקח שכתב "תמיהני כיון דודאי לא קאי אעופות וכלי שרת דלא שייך בהו קדושת כלי ה"נ דלא קאי אעצים. ועיין בגמרא דמפורש מזה סייעתא לר' אלעזר דטהורין אינן נפדין והנך כטהורין דמי עיין שם בתוספות" ובהר המוריה שם כתב "קאי על כל הני דברים דלעיל הסולת והשמן והיין והלבונה והעצים עיין שם ק"א א' דמיירי בעצים ששיפן לגזירים ולבונה שנתקדשה בכלי שרת והא דחילקה המשנה לתרתי בבי וכתב החילוק דבין נתקדשו בכלי או לא דווקא במנחות ונסכים ולא בכולהו אינך דמשמע דשאר דברים אף דלא נתקדשו בכלי אין להם פדיון וכמו שהקשה הלח"מ. כבר מצאתי תירוץ נכון בתוס' יום טוב שם ד"ה והעצים וכו' שלכן חלקן המשנה משום דהמנחות והנסכים מקבלין טומאה קודם שנתקדשו בכלי שרת משא"כ הנך דלא מקבלי טומאה כל זמן שלא נתקדשו בכלי וכיון דבמשנה נאמר שנטמאו ע"כ מיירי שנתקדשו בכלי משא"כ רבינו דכולל ג"כ פסול אחרינא בהדי טומאה לכן כתב החלוקה הזאת על כלם יעו"ש היטיב ונכון הוא. ועיין היטיב בתוס' מנחות שם ד"ה אף על גב וכו' יעו"ש היטיב שכתבו ד"ל דקודם שנתקדשו בכלי שרת מקבלין טומאה מדרבנן ואח"כ מקבלים טומאה מדאורייתא יעו"ש היטיב וי"ל דרש"י לשיטתו אזיל דס"ל דעצים ולבונה אין מקבלים טומאה מדאורייתא כלל עיין תוס' וזבחים ל"ד א' ד"ה ואפילו וכו' יעו"ש היטיב. והנה עיינתי בסוגיא וראיתי שכל הסוגיא מיירי בלא נתקדשו בכלי וה"ק התם הש"ס דהני עצים ולבונה וכלי שרת אף על גב דנטמאו כטהורים הן דע"כ לא מקבלי טומאה רק כשיפן לגזירים ולבונה שנתקדשה בכלי אבל בלא"ה לא מקבלי טומאה ולכן במשנה דמיירי שלא נתקדשו בכלי שרת אה"נ דטומאתן לא חשיבא ודינן כטהורין יעו"ש היטיב ברש"י ותוס' ותרצה ברור שכן הוא ולפ"ז לכאורה דלא כדברי התוס' יום טוב דכתב דמיירי בנתקדשו בכלי שרת ואדרבה איפכא הוא. אבל באמת היטיב אשר דיבר דממנ"פ אין נפדים דלאחר שנתקדשו בכלי הו"ל קדושת הגוף וקודם שנתקדשו הוו טהורים ממש וטהורים אינם נפדים אפילו בלא נתקדשו ולכן ככל ענין אינם נפדים בין קודם שנתקדשו בין לאחר"כ. ופשוט (וע"ע תוס' מנחות כ"א ד"ה יצאו וכו') (שם ע"א יעו"ש היטיב דמשמע קצת דמיירי שם בתר דשפינהו לגזירי ועי"ש היטיב ויש לעיין בזה)..

²⁶ עיין זבח תודה שם שהקשה איך שייך קדושת כלי שרת בעצים ועוד הקשה דמשמעות הגמ' דעצים ולבונה וכלי שרת אף קודם שנתקדשו אין נפדין דכטהורין דמי.

²⁷ אך בנפסלו גם הם נפדים כנזכר.

²⁸ אולם עיין ערוך השולחן העתיד הלכות איסורי מזבח סימן ס סעיף יב שס"ל בדעת הרמב"ם דלא כמו שאומר מקודם דעצים ולבונה וכלי שרת אף כשנטמאו אין פודין אותן, אלא דגם הם פודין אותן כשנטמאו דמשקדישן חשובין כאוכלין. וגם כלי שרת טעמא דטהרה במקוה לא ס"ל.
²⁹ שאינם אלא קדושת דמים כיון שהם מכשירי קרבן. תורת הקדשים שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אבל טהורין אף על פי שעדיין לא קדשו בכלי³⁰ אין פודין אותן חוץ ממנחת חוטא שנאמר בה (שם ה פסוק י, יג) מִתְּפִאתוֹ וּגְוִי' עַל תְּפִאתוֹ וּגְוִי' לומר שמביא חטאתו מדמי חטאתו, לפיכך קודם שתתקדש בכלי שרת הרי היא בקדושת דמים ופודין אותה אף על פי שהיא טהורה.

וכל הנסכים שנממאו עושה להם מערכה בפני עצמן ושורפן במזבח.

דף קא:

ח. הערלה וכלאי הכרם ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפורי מצורע ופטר חמור ובשר בחלב כולם מטמאין טומאת אוכלין

הערלה, וכלאי הכרם³¹, ושור הנסקל שנשחט³², ועגלה ערופה בין שנשחטה בין שנערפה³³, וציפורי מצורע, ופטר חמור³⁴, ובשר בחלב, ובשר פרה

³⁰ להלן דף קא בגמ' נחלקו אי נפדין טהורין ופסק כר"א דלישנא בתרא, דאתי כרב כהנא ור' אושעיא. כס"מ שם.

³¹ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק א הלכה כה

³² כלומר דאי נסקל מטמא טומאה חמורה דנבילה היא. כס"מ שם.

³³ ועריפת העגלה מטהרת אותה כמו שחיטה כדאמרינן בס"פ חטאת העוף (דף ע' ע"ב) מדא"ר ינאי כפרה כתיב בה כקדשים וכי היכי דמליקת קדשים מטהרת מידי נבילה גם עריפת העגלה כן ובמקום שחיטה עומדת וכ"כ רבינו בפ"ג מהלכות שאר אבות הטומאה. כס"מ שם

³⁴ ופטר חמור פירש"י בפרק קמא דבכורות שנשחט ועדיין מרפכס שלא ירד לטומאת נבילה אבל אם נגע בו שרץ מטמא טומאת אוכלין שאם חזר ונגע באוכלים אחרים מטמאים אף על פי שמרפכס כדאמרינן בפרק העור והרוטב. כס"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אדומה, והפיגול, והנותר³⁵, אף ע"פ שכל אלו אסורין בהנאה, כולן מתטמאין³⁶ טומאת אוכלין.

ט. פרה מטמאה טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר

כבר התבאר במסכת ב"ק דף עז. שי"א³⁷ שפרה אדומה, אף על פי שהיא מטמאת המתעסק בה, אם חישב עליה לאכילה צריכין הכשר לטומאה על ידי שפיכת מים, או אחד משאר משקין עליה³⁸, כשאר אוכלין, ושתגע בהן טומאה, ואחר כך יטמאו טומאת אוכלין. וי"א³⁹ שכיון שסופה לטמא העוסקים בה טומאה חמורה אינה צריכה הכשר ולא נגיעה ממקום אחר אלא הרי טמאה מעצמה.

³⁵ והנה בכל הני ענינים דאמר כל העומד לפדות, כל העומד לזרוק, הוא במילי שהן מענינים דתיים, כפרה שאינה ראויה להאכל מצד הדת, וכנותר, או לענין אשם תלוי, ובהולין (פה, א) וב"ק (עא, א) לענין שחיטה שאינה ראויה, אבל לענין טומאת אוכלים, הגם דהטומאה ענין דתי, אבל הוא תלי אם הוי אוכל, ואיך יעשה אותו מה דעומד לשרוף לאפוקי מתורת אוכל ולשווא כעפרא בעלמא, ודוקא דהדבר שמפקיע אותם מאוכל הוא ענין דתי, ע"ז מועיל כל העומד לזרוק, כל העומד לפדות, אבל באמת הקושיא כך, דלר' שמעון מה שאסור להאכילו לאחרים מפקיעו מתורת אוכל, וכאן בנותר ופרה הרי אינן ראויין להאכילין לאחרים. ואינן נחשבין אוכל לר"ש, אך מה דמטמאי טומאת אוכלין הוא משום שהיה לו שעת הכושר ובזמן העבר חלה עליהן תורת אוכל להאכילין לאחרים, פרה קודם זריקה, ונותר קודם שנעשה נותר, א"כ עד שאתה מביט על זמן העבר תביט על זמן העתיד לר"ש דסבר כל העומד לזרוק כו', וא"כ הוי עפרא בעלמא, ובהוה ודאי אינו אוכל, שאין ראוי להאכילו לאחרים ואין לו תורת אוכל לר"ש, דסבר דמה שהוא ענין דתיי מפקיעו מחשיבות אוכלין, והבן. או"ש שם.

³⁶ בשער אפרים שאלה ל"ח האריך בנו של הרב דמשו"ה כתב רבנו מתממאין דלטומאת עצמן א"צ שיעור משא"כ לטמא אחרים דבעינן כביצה כתותי מכתית שיעורא כמ"ש התוס' סוטה דף כ"ה ד"ה לאו כגבוי דמי עיין שם. ודבריו תמוהין דלמאי הלכתא מתטמאין דבלא זה אסורין בהנאה וחולין טמאין מותרין באכילה ובהכרח אהני לן דמתטמאין שיטמאו אחרים והדרא קושיית התוס' דכתותי מכתית שיעורא (גם בלא"ה בהכרח פי' הברייתא מתממאין דקמ"ל דחשיב אוכל אף על גב דאסור בהנאה לאפוקי מדר' שמעון) וליישב קושיית התוס' י"ל כיון דטומאת אוכלין לטמא אחרים מדברי סופרים דאין אוכל מטמא אוכל דבר תורה (ומשקה איכא למ"ד אין לה טומאה כל עיקר דבר תורה) לא שייך מכתית שיעורא דאע"ג דמכתית השיעור דבר תורה מטמא אחרים מד"ס עיין מ"ש חלק א' פי"ח מהל' שבת הכ"ז. מרכה"מ שם.

³⁷ פרה מטמא טומאת אוכלין פרק ג הלכה ג

³⁸ דהא דאמר פרה מטמא טומאת אוכלין כתבו התוספות (חולין פא, ב ד"ה פרה) דלא גרסינן 'מיטמאה' דכיון דהיה לה שעת הכושר וכיון שסופו לטמא טומאה חמורה א"צ (לא) הכשר מים ושרין, זה שיטת רש"י והראב"ד בפ"ג מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ג'. אבל לדעת הר"מ וכמו שביאר הכסף משנה דלא אמרינן כן אלא בדבר שסופו לטמא טומאה חמורה כמגע בלבד, לא פרה אדומה שאין מטמאה טומאה חמורה אלא כי אם מעסיקה בלבד, מש"ה בעי הכשר מים ושרין דווקא ממקום אחר, אתי שפיר 'מיטמאה' דבעי הכשר שרין ממקום אחר דווקא. ראש יוסף חולין פב. ד"ה ודע

³⁹ שיטת הראב"ד ורש"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

י. פרה נפרית על גב מערכתה ... שאם מצא אחרת נאה הימנה מצוה לפרותה

כבר התבאר שמסכת שבועות דף יא. שפרה שנולד⁴⁰ בה פיסול תפדה, אפילו בלא מום קבוע⁴¹, וכן אם מתה תפדה מפני עורה⁴², אבל לא להאכיל בשרה לכלבים⁴³.

⁴⁰ רמב"ם הלכות פרה אדומה פרק א הלכה ח - י

⁴¹ ואף על גב דבעינן העמדה והערכה. אמנם בפרה מפני שדמיה יקרין לב ב"ד מתנה עליהן מתחלה שאם לא תעלה כהוגן לא חלה ההקדש וביכולתן לפדות. ערוך השולחן העתיד הלכות פרה אדומה סימן נה סעיף ב אולם במאירי כתב שתפדה בהעמדה ובהערכה.

⁴² מש"כ הרמב"ם תפדה "מפני" עורה, משמע לכאוף דלכך תפדה כולה, משום דעור לחוד אי אפשר לפדות ולכך צריך לפדותה כולה, אולם צ"ע טעמא מאי אי אפשר לפדות העור לחוד, ואין לומר, דאי אפשר לפדות העור לחוד, משום דתתפשט שוב קדושת הבשר על העור דהרי קיי"ל פרה קדשי בדק הבית היא, ובחולין דף קל"ה אמרי' דבקדשי בדק הבית לא אמרי' פשטה, וצ"ל דאין כונת הרמב"ם דדין הפדי' הוא מפני עורה אלא דאיכא מציאות פדי' מפני עורה, והיינו דכיון שיש דין פדיון על העור ממילא אפשר לפדות גוף הפרה. אבן ישראל שם. אולם בערוה"ש שם כתב שמשום עורה, כלומר דהבשר יקבר והעור תמכר. ומפורש הוא במאירי תפדה להנאת עורה ובשרה יקבר שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים

⁴³ יש בזה שאלה למה אין מאכילין את הבשר לכלבים הא כיון דמסקינן שם דלב ב"ד מתנה עליה הרי היא כחולין גמורים ומותר להאכילן לכלבים, די"ל דמ"מ מכוער הדבר להאכיל לכלבים דבר שנקרא שם קדושה עליו. ואף על גב דבבכור שנטרף אמרינן בזבחים [ק"ז ב] דקוברין אותו עם עורו לפי שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים, זהו משום דבקדשים אסור הפדייה מן התורה אבל פרה דקדשי בדק הבית היא איסור הפדייה רק מדרבנן [תוס' שם] כדמוכח בפסחים [כ"ט א] ע"ש. ועוד דכאן לב ב"ד מתנה ובבכור לא שייך תנאי. ערוה"ש העתיד שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

נשחטה לשם חולין תפדה⁴⁴ ואינה מכפרת⁴⁵, נשחטה כראוי על גב מערכתה של עצים בהכשר בהר המשחה ובמקום הבודק לה לקבר התהום⁴⁶, אין לה פדיון עולמית⁴⁷.

לקחו פרה ומצאו אחרת נאה ממנה ה"ז תפדה שלא במום⁴⁸.

יא. והא פיגל בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים מצוה למיזרקה

כבר התבאר בצמסכת זבחים דף ב: ודף ז: שאסור לחשב בקדשים⁴⁹ מחשבה שאינה נכונה, לפיכך זבח ששחטו שלא לשמו, או מנחה שקמצה שלא לשמה, בין בזדון בין בשגגה חייב להשלים שאר עבודות לשמן.

⁴⁴ פירש"י נשחטה תפדה שנשחטה חוץ למקומה ורבינו מפרש נשחטה לשם חולין. בס"מ. וק"ק לפירוש זה דכיון דאשמעינן דמתה תפדה מה לי מתה מה לי נשחטה חוץ למקומה ולכן מפרש רבינו ז"ל דטובא אשמעינן דאע"ג דק"ל בעלמא דחטאת ששחטה לשם חולין דכשרה הכא מעלה עשו בפרה שאם שחטה לשם חולין שאפרה אינה מכפרת, ח"י מים חיים ובמאירי כתב שנשחטה שלא כראוי כגון שלא במקומה.

⁴⁵ ויש לתמוה על מ"ש רבינו ואינה מכפרת דהא לא כתיב בה כפרה ואין לומר שמעמו משום דחטאת קרייה רחמנא דהא חטאת ששחטה לשם חולין כשירה כמ"ש בפט"ו מפסולי המוקדשין. וי"ל שמאחר שלא עלתה לבעלים שייך לומר בה אינה מכפרת. ועוד י"ל שרמזו למ"ש בסוף מועד קטן (דף כ"ח) למה נסמכה פרשת פרה וכו' לומר לך מה פרה מכפרת אבל מ"מ קשה מי הכניסו לרבינו לכתוב דבר שלא הוזכר לא בגמרא ולא בתוספתא. ועוד מאי קמ"ל דאינה מכפרת פשיטא ואפשר דמשום דבאידיך בבא קאמר תפדה מפני עורה כלומר דאין בה הנאה אלא בעורה בלבד קאמר דהאי אינה מכפרת וכיון שכן אף בשרה מותר בהנאה וצריך עיון. בס"מ שם. ועיין מרה"מ מה שתי.

⁴⁶ מאירי כאן

⁴⁷ הואיל ונעשית בהכשרה גנאי הוא להוציאה לחולין. מאירי

⁴⁸ ברייתא שם הקדימו חלוקה זו ואכלהו קאי נשחטה ע"ג מערכתה ורבינו אחר אותה לא ידעתי למה ותו דאיכא למשמע מדברי רבינו דבהא אפילו אחר שריפה ע"ג מערכתה תהני בה פדיון וצ"ע: מעשה רקח שם.
⁴⁹ רמב"ם שם הלכה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אפילו שחט וקבל והוליד במחשבת שינוי השם, חיוב לזרוק⁵⁰ במחשבה נכונה⁵¹.

ואפילו עשה מעשים המוכיחים את מחשבתו וכגון שזרק בבכור שתי מתנות שהן ארבע בשלמים במקום מתנה אחת, נוהג בכל עניניו כדין בכור, שאין טעון נסכים ותנופת חזה ושוק⁵².

---

⁵⁰ כתב הזבח תודה הנראה דשאר העבודות צריך לעשותן בהדיא לשמן דאי יעשה בסתמא הא קי"ל לקמן דכל העושה ע"ד ראשונה הוא עושה עי"ש, ובשפ"א ריש מנחות נסתפק בדבר זה, אבל מדברי הקר"א אין נראה כן שהוא מקשה הא דלקמן דף ב: פשיטא דכל העושה על דעת ראשונה הוא עושה ולקמן דף מא: הוא פלונתא, ותירץ דשמא התם דהוא עשיית איסור פליגי אבל במעשה היתר כו"ע מודו דע"ד ראשונה הוא עושה, ומבואר מדבריו דעכ"פ לרבנן במידי דאיסורא לא אמרינן דכל העושה על דעת ראשונה הוא עושה. איזהו מקומן כאן

⁵¹ כמבואר להלן דף ז

⁵² זבח תודה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

